

Paylaşan Ebeveynlik (Sharenting): Çocuk Mahremiyeti, Dijital Ayak İzi ve Türkiye Bağlamında Kavramsal Bir Değerlendirme*Sharenting: A Conceptual Review of Child Privacy, Digital Footprints, and the Türkiye Context***Beyza Şanal Güngör^{1*}****ÖZ**

Bu çalışma, ebeveynlerin çocuklarına ilişkin fotoğraf, video ve kişisel bilgileri dijital ortamlarda paylaşması anlamına gelen paylaşan ebeveynlik (sharenting) olgusunu dijital ebeveynlik bağlamında ele almaktadır. Dijital teknolojilerin aile yaşamına giderek daha fazla dahil olması, ebeveynlerin çocukları adına verdikleri çevrimiçi kararları yalnızca kişisel tercihler olmaktan çıkarmış; çocuk mahremiyeti, dijital ayak izi, veri güvenliği ve ebeveynlik sorumluluğu bakımından tartışılması gereken çok boyutlu bir meseleye dönüştürmüştür. Ulusal ve uluslararası alan yazını, bütünlleştirici bir kavramsal değerlendirme yaklaşımıyla incelenmiştir. İnceleme, paylaşan ebeveynlik davranışının sosyal onay arayışı, aile ve akrabalık ilişkileri, dijital okuryazarlık, toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyal medya platformlarının kişisel verileri toplama, saklama, algoritmik olarak işleme ve ticari amaçlarla kullanma biçimleriyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Türkiye bağlamında aile mahremiyeti güçlü bir kültürel değer olmayı sürdürürken, ebeveynliğin dijital ortamda görünür kılınması çocukların çevrimiçi mahremiyetini kırılganlaştırabilmektedir. Paylaşan ebeveynlik bu nedenle yalnızca bireysel bir paylaşım davranışı olarak değil; çocuk hakları, ebeveynlik etiği ve dijital kültürün kesişiminde yer alan bir olgu olarak değerlendirilmelidir. Ebeveynlere yönelik dijital okuryazarlık çalışmalarının güçlendirilmesi, çocukların onam ve mahremiyet haklarının gözetilmesi ve ailelerle çalışan meslek elemanlarının dijital ebeveynlik süreçlerindeki rehberlik rolünün artırılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Paylaşan Ebeveynlik (Sharenting), Dijital Ebeveynlik, Çocuk Mahremiyeti, Dijital Ayak İzi, Sosyal Medya

ABSTRACT

This study examines sharenting—defined as parents’ sharing of photographs, videos, and personal information about their children online—within the broader framework of digital parenting. As digital technologies become increasingly embedded in family life, parents’ online decisions on behalf of their children can no longer be viewed solely as personal choices; they also raise important questions concerning child privacy, digital footprints, data security, and parental responsibility. To explore these issues, Turkish and international literature was analyzed through an integrative conceptual review. The literature indicates that sharenting is shaped by parents’ pursuit of social approval, family and kinship relationships, digital literacy, gendered parenting norms, and the ways social media platforms collect, store, algorithmically process, and commercially exploit personal data. In Türkiye, family privacy remains a strong cultural value; however, the growing digital visibility of parenting practices may increase children’s vulnerability to online privacy risks. Sharenting should therefore be understood not merely as an individual act of sharing but as a practice situated at the intersection of children’s rights, parenting ethics, and digital culture. Accordingly, the article recommends strengthening parents’ digital literacy, respecting children’s rights to privacy and informed consent, and expanding the guidance provided by professionals who support families in digital parenting practices.

Keywords: Sharenting, Digital Parenting, Child Privacy, Digital Footprints, Social Media

* Sorumlu yazar / Corresponding author

¹Bağımsız Araştırmacı, Dr. Psikolojik Danışman, Ankara, Türkiye, E-mail: beyzasanal@hacettepe.edu.tr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8016-9660>

Başvuru/Submitted: 11.05.2026 Kabul/Accepted: 03.08.2026

Turnitin Similarity Index 05%

GİRİŞ

Dijital teknolojilerin gündelik yaşamla bütünleşmesi, aile ilişkilerini, ebeveynlik rollerini ve çocukların sosyal dünyayla temas biçimlerini önemli ölçüde dönüştürmektedir. İnternet erişiminin yaygınlaşması, mobil cihazların aile yaşamının doğal bir parçası haline gelmesi ve sosyal medya platformlarının gündelik iletişimde merkezî bir konum kazanması, ebeveynliği fiziksel bakım, rehberlik ve gözetimin ötesine taşıyan yeni sorumluluklar doğurmuştur. Alan yazınında “dijital ebeveynlik” başlığı altında ele alınan bu sorumluluklar, çocukların dijital ortamla ilişkisini düzenlemeyi, çevrimiçi risklere karşı korunmalarını, dijital becerilerinin desteklenmesini ve mahremiyetlerinin gözetilmesini kapsamaktadır (Livingstone & Blum-Ross, 2020; Livingstone & Stoilova, 2021; Mascheroni vd., 2023; UNICEF Innocenti, 2025).

İngilizce “share” ve “parenting” sözcüklerinin birleşiminden oluşan sharenting kavramı için Türkçe alan yazınında üzerinde uzlaşılmış tek bir karşılık bulunmamaktadır. Bazı çalışmalarda kavram özgün biçimiyle kullanılırken, “paylaşan ebeveynlik”, “paylaşan anababalık” veya “ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili dijital paylaşımları” gibi karşılıklar da tercih edilmektedir (Alemdar & Kahraman, 2023; Ayhan & Öztürk, 2021; Kopuz vd., 2022). Bu çalışmada “paylaşan ebeveynlik (sharenting)” ifadesi benimsenmiştir. Kavram, ebeveynlik sorumluluklarının anne ve baba arasında paylaşılmasını anlatan ortak ebeveynlikten farklı olarak, ebeveynlerin çocuklarına ilişkin fotoğraf, video, kişisel bilgi ve gündelik yaşam ayrıntılarını dijital ortamlarda paylaşmasını ifade etmektedir.

Türkiye’de dijitalleşmenin aile yaşamı üzerindeki etkilerini tartışmayı gerekli kılan güçlü bir toplumsal zemin bulunmaktadır. TÜİK’in 2025 Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması’na göre 16–74 yaş grubunda internet kullanım oranı 2024’te %88,8 iken 2025’te %90,9’a yükselmiştir (TÜİK, 2025). Sosyal medya ve mesajlaşma uygulamalarının yaygınlaşması, ebeveynlerin yalnızca kendilerini değil, çocuklarını da dijital ortamda görünür kıldığı yeni bir ilişki biçimi üretmektedir. Bu görünürlük aile üyeleriyle iletişimi kolaylaştırıp anıların kaydedilmesini desteklese de çocuk mahremiyeti, dijital ayak izi ve kişisel verilerin korunması bakımından yeni sorunlar doğurmaktadır.

Paylaşan ebeveynlik ilk bakışta anı biriktirme, aile büyükleriyle iletişimi sürdürme veya ebeveynlik deneyimini paylaşma biçiminde görülebilir. Ancak dijital içeriğin kalıcı, kopyalanabilir ve yeniden dolaşıma sokulabilir olması, ebeveynin paylaşma özgürlüğü ile çocuğun mahremiyet ve özerklik hakkı arasında belirgin bir gerilim yaratmaktadır (Blum-Ross & Livingstone, 2017; Steinberg, 2017). Çocuğun henüz kendi dijital varlığı üzerinde karar verebilecek yaşa gelmeden çevrimiçi görünür hale gelmesi, dijital kimliğinin önemli bir bölümünün ebeveynleri tarafından oluşturulmasına yol açabilmektedir (Autenrieth, 2018; Verswijvel vd., 2019).

Çocuk hakları açısından paylaşan ebeveynlik, kişisel bir ebeveynlik tercihindan daha geniş bir anlam taşımaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesinin 25 No’lu Genel Yorumu; mahremiyet, kişisel verilerin korunması, katılım, güvenlik ve çocuğun yüksek yararı ilkelerinin dijital çevrede de geçerli olduğunu vurgulamaktadır (United Nations Committee on the Rights of the Child, 2021). Çocukların paylaşımların kapsamını ve gelecekte doğurabileceği sonuçları her zaman değerlendirememesi, ebeveyn kararlarının çocuğun gelişen özerkliği ve ileride kendi dijital kimliğini yönetme hakkı bakımından da ele alınmasını gerekli kılmaktadır.

Ebeveynlerin paylaşım kararları çoğu zaman sosyal destek, aidiyet, aile bağlarını koruma ve ebeveynlik kimliğini görünür kılma ihtiyaçlarıyla bağlantılıdır (Holiday vd., 2022; Kumar & Schoenebeck, 2015; Latipah vd., 2020). Buna karşılık çocuklar, özellikle mahrem, utandırıcı veya kendi benlik sunumlarıyla çelişen içeriklerden rahatsız olabilmektedir (Ouvrein & Verswijvel,

2019; Verswijvel vd., 2019). Paylaşan ebeveynliğin anlamı bu nedenle çocuğun yaşı, gelişim dönemi, sosyal çevresi ve kendi dijital kimliği üzerinde söz sahibi olma isteğiyle birlikte değişmektedir.

Sosyal medya platformlarının içerikleri arşivleme, yeniden paylaşımı kolaylaştırma, sıralama ve öneri algoritmaları yoluyla görünürlüğü artırma, kullanıcıları kişisel verileri üzerinden profileme ve bu verileri reklam amacıyla işleme mekanizmaları, paylaşan ebeveynlik tartışmasına yeni boyutlar eklemektedir. Sosyal medya paylaşımları yalnızca ebeveynin başlangıçta belirlediği hedef kitleyle sınırlı kalmamakta; ekran görüntüsü, yeniden paylaşım, algoritmik öneri, yüz tanıma ve veri arşivleme süreçleri aracılığıyla farklı bağlamlarda dolaşıma girebilmektedir (Leaver, 2020; Lupton & Williamson, 2017; Steinberg, 2017). Bu nedenle çocuğa ilişkin bir görsel veya bilgi, ebeveyn tarafından gündelik ve zararsız bir paylaşım olarak görülse bile kalıcı ve işlenebilir bir kişisel veriye dönüşebilmektedir. Çocukların reklam ve marka iş birliklerinde görünür hale getirilmesi ise mahremiyetin yanı sıra çocuk emeği, kişisel verilerin ticari kullanımı ve dijital kimliğin gelir üretme aracına dönüştürülmesi gibi etik tartışmaları gündeme getirmektedir (Abidin, 2015, 2017; Archer, 2019).

Türkiye’de aile mahremiyetine verilen kültürel önem ile ebeveynliğin sosyal medya üzerinden görünür kılınması arasındaki gerilim, paylaşan ebeveynliğin kültürel bağlam içinde ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Türkiye’deki araştırmalar daha çok ebeveynlerin paylaşım eğilimleri, çocuk mahremiyetine ilişkin farkındalıkları ve dijital ayak izi riskleri üzerinde yoğunlaşmaktadır (Akpınar vd., 2020; Gökçe Saygılı & Üstüner Top, 2025; Ömür & Uyar, 2022; Sezerer Albayrak, 2020). Dijital ebeveynlik, kültürel mahremiyet, toplumsal cinsiyet, çocuk hakları ve platformların veri temelli gelir modellerini aynı çerçevede ele alan çalışmalar ise sınırlıdır.

Bu çalışma, söz konusu boşluktan hareketle paylaşan ebeveynliği çocuk mahremiyeti, dijital ayak izi, ebeveyn motivasyonları, kültürel normlar, toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyal medya platformlarının görünürlük ve veri işleme mekanizmaları ekseninde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Belirli bir hipotezi test etmek veya etki büyüklüklerini birleştirmek yerine, farklı disiplinlerden gelen kuramsal ve ampirik çalışmaları bütünleştirici bir sentez içinde yorumlamaktadır (Grant & Booth, 2009; Snyder, 2019; Torraco, 2016). İzleyen bölümde kaynak seçimi ve kavramsal sentez süreci açıklanmaktadır.

YÖNTEM

Çalışmada kullanılan kaynaklar, paylaşan ebeveynlik, dijital ebeveynlik, çocuk mahremiyeti, dijital ayak izi, ebeveynlik etiği, çocuk hakları, ticari paylaşan ebeveynlik, aile içerik üreticiliği ve Türkiye’de aile-mahremiyet ilişkileriyle doğrudan bağlantılı ulusal ve uluslararası yayınlardan seçilmiştir. Google Scholar, DergiPark, TR Dizin, Scopus ve Web of Science veri tabanlarının yanı sıra uluslararası kuruluş raporları ve ilgili kurumsal yayınlar taranmıştır. Türkçe ve İngilizce aramalarda “sharenting”, “digital parenting”, “child privacy”, “children’s digital footprint”, “parental sharing”, “family influencers”, “commercial sharenting”, “çocuk mahremiyeti”, “dijital ebeveynlik”, “dijital ayak izi”, “sosyal medyada çocuk paylaşımı” ve “aile mahremiyeti” terimleri kullanılmıştır.

Kaynak seçiminde üç ölçüt gözetilmiştir. İlk olarak, yayınların paylaşan ebeveynlik veya dijital ebeveynlik bağlamında çocuk mahremiyeti, dijital ayak izi, ebeveyn motivasyonları, toplumsal cinsiyet rolleri ya da çocuk haklarıyla doğrudan ilişkili olması aranmıştır. İkinci olarak, Türkiye bağlamını anlamaya katkı sağlayan ulusal araştırmalar ve kurumsal belgeler özellikle dikkate alınmıştır. Üçüncü olarak, güncel tartışmaları izleyebilmek için ağırlık 2015 sonrası yayınlara verilmiş; alanın temel çalışmalarından daha eski olanlar da kapsamda tutulmuştur. Yalnızca

genel sosyal medya kullanımını ele alan ve çocuk mahremiyetiyle bağlantısı zayıf yayınlar değerlendirme dışında bırakılmıştır.

İncelenen Kaynakların Betimsel Profili

Kaynak kümesi, doğrudan kavramsal senteze dahil edilen yayınlar ile çalışmanın yöntemsel, hukuki ve kültürel bağlamını destekleyen yayınlar olarak iki grupta değerlendirilmiştir. Paylaşan ebeveynlik, çocuk mahremiyeti, dijital ayak izi, ebeveyn motivasyonları, toplumsal cinsiyet ve ticari içerik üretimiyle doğrudan ilişkili 29 yayın kavramsal senteze alınmıştır. Bunların 25'i (%86,2) hakemli dergi makalesi, ikisi (%6,9) kitap bölümü, biri (%3,4) kitap ve biri (%3,4) konferans bildirisi. Yayınların 10'u (%34,5) 2015–2019, 19'u (%65,5) 2020–2026 döneminde yayımlanmıştır. Bu dağılımlar, incelenen kaynakların yapısını ve güncelliğini görünür kılmak amacıyla verilmiş; etki büyüklüğü hesaplanmamış ve meta-analitik çıkarım yapılmamıştır.

Tablo 1. *Kavramsal Senteze Alınan Kaynakların Betimsel Dağılımı*

Özellik	Kategori	<i>n</i>	%
Yayın türü	Hakemli makale	25	86,2
	Kitap bölümü	2	6,9
	Kitap	1	3,4
	Konferans bildirisi	1	3,4
Yayın dönemi	2015–2019	10	34,5
	2020–2026	19	65,5
	Toplam	29	100

Not. Yüzdelere yuvarlama nedeniyle toplamda küçük farklılık gösterebilir.

Kaynakların çözümlemesi, bütünleştirici alan yazını incelemelerinde önerilen karşılaştırma, sınıflandırma ve kavramsal sentez ilkelerine göre yürütülmüştür (Snyder, 2019; Torracco, 2016). Öncelikle her yayının amacı, kavramsal odağı, temel bulgu veya argümanları, ele aldığı riskler ve motivasyonlar ile Türkiye bağlamına katkısı kaydedilmiştir. Ardından kaynaklar arasındaki benzerlik ve farklılıklar karşılaştırılmış; örtüşen örüntüler yeniden gözden geçirilerek açıklayıcı kategoriler altında birleştirilmiştir. Bu işlem sonucunda ebeveyn motivasyonları; çocuk mahremiyeti, onam ve dijital ayak izi; toplumsal cinsiyet ve ebeveynlik performansı; ticari paylaşan ebeveynlik ve aile içerik üreticiliği ile Türkiye alan yazınındaki eğilimler ve boşluklar temel değerlendirme alanları olarak belirlenmiştir. Buradaki çözümleme, birincil nitel verilerin kodlanmasına değil, farklı türdeki yayınların kavramsal olarak karşılaştırılıp bütünleştirilmesine dayanmaktadır.

Çalışmanın tutarlılığını ve izlenebilirliğini artırmak için kaynakların sayısından çok konuya doğrudan katkısı gözetilmiş; uluslararası temel çalışmalar, Türkiye'deki güncel araştırmalar ve çocuk haklarına ilişkin kurumsal belgeler birlikte değerlendirilmiştir. Böylece paylaşan ebeveynlik, bireysel bir sosyal medya davranışının ötesinde çocuk hakları, aile mahremiyeti, dijital kültür ve sosyal medya platformlarının kişisel veri, reklam ve kullanıcı etkileşimine dayalı gelir modelleriyle ilişkili bir dijital ebeveynlik pratiği olarak ele alınmıştır.

Etik Beyan

Bu makale, insan katılımcılarla yapılan herhangi bir süreç içermemektedir. Bu yüzden etik kurul izni alınmasına gerek yoktur.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde paylaşılan ebeveynlik olgusunun anlaşılmasına temel oluşturan kavramlar açıklanmaktadır. Önce dijital ebeveynlik, ebeveynlerin çocukların dijital ortamla ilişkisine rehberlik etme ve kendi çevrimiçi davranışlarını çocuk hakları doğrultusunda düzenleme sorumluluğu üzerinden ele alınmaktadır. Ardından paylaşılan ebeveynliğin kapsamı ve Türkçe alan yazındaki terminolojik kullanımları incelenmekte; dijital ayak izi, çocuk mahremiyeti, onam ve gelişen özerklikle ilişkisi ortaya konulmaktadır. Bu çerçeve, izleyen bölümlerde tartışılan ebeveyn motivasyonları, toplumsal cinsiyet, ticari içerik üretimi ve çocuk hakları için ortak bir kavramsal zemin sağlamaktadır.

Dijital Ebeveynlik

Dijital teknolojilerin aile yaşamına dahil olması, ebeveynlik rollerinin yalnızca çocuğun fiziksel, duygusal ve sosyal gelişimini destekleme sorumluluğuyla sınırlı olmadığını; aynı zamanda çocuğun dijital dünyadaki varlığını, güvenliğini ve mahremiyetini yönetmeyi de kapsadığını göstermektedir. Bu bağlamda dijital ebeveynlik, ebeveynlerin çocuklarının dijital medya kullanımı, çevrimiçi ilişkileri, dijital güvenliği, mahremiyet farkındalığı ve teknolojiyle kurduğu ilişki üzerinde rehberlik edici, koruyucu ve düzenleyici roller üstlenmesi olarak değerlendirilebilir (Livingstone & Blum-Ross, 2020; Mascheroni vd., 2023). Dijital ebeveynlik, klasik ebeveynlik rollerinin dijital ortama taşınmasından ibaret değildir; aksine aile içi sınırların, mahremiyetin, gözetimin, özerkliğin ve çocuk haklarının yeniden düşünülmesini gerektiren yeni bir ebeveynlik alanıdır.

Alan yazınında dijital ebeveynlik çoğunlukla ebeveynlerin çocukların dijital medya kullanımı üzerindeki aracılık biçimleriyle ilişkilendirilmektedir. Bu aracılık biçimleri; çocukla dijital medya hakkında konuşmayı, çevrimiçi riskleri açıklamayı, ekran süresini düzenlemeyi, içerik seçimini yönlendirmeyi, güvenlik ayarlarını kullanmayı ve çocuğun dijital becerilerini desteklemeyi içermektedir (Livingstone & Blum-Ross, 2020; Livingstone ve Stoilova, 2021). Ancak dijital ebeveynlik yalnızca çocuğun ne kadar süre ekrana maruz kaldığıyla ilgili değildir. Daha geniş anlamda, çocuğun dijital ortamda nasıl temsil edildiği, hangi verilerinin paylaşıldığı, kimlerle çevrimiçi temas kurduğu ve kendi dijital kimliği üzerinde ne ölçüde söz sahibi olduğu gibi konuları da kapsamaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'nin Dijital Ortama İlişkin 25 No'lu Genel Yorumu da çocuk haklarının dijital çevrede aynı biçimde korunması gerektiğini vurgulayarak, mahremiyet ve kişisel verilerin korunmasını dijital çağda çocuk haklarının temel bileşenleri arasında değerlendirmektedir (United Nations Committee on the Rights of the Child, 2021).

Bu noktada dijital ebeveynliğin iki yönlü bir sorumluluk alanı olduğu söylenebilir. Birinci yön, çocuğun dijital medya ile kurduğu ilişkiye rehberlik etmeyi içerir. İkinci yön ise ebeveynin kendi dijital davranışlarını çocuk hakları ve mahremiyet ilkeleri doğrultusunda düzenlemesini gerektirir. Başka bir ifadeyle ebeveynler yalnızca çocuklarının çevrimiçi davranışlarını izleyen ve sınırlayan kişiler değildir; aynı zamanda çocukları adına çevrimiçi kararlar alan ve çoğu zaman çocukların dijital ayak izinin ilk üreticileri olan aktörlerdir (Blum-Ross & Livingstone, 2017; Steinberg, 2017). Bu nedenle dijital ebeveynlik, ebeveynin çocuğu dijital risklerden korumasını olduğu kadar, çocuğun mahremiyetini bizzat ebeveynin kendi paylaşım pratikleri karşısında da korumasını gerektirir.

Dijital ebeveynlik alanında dikkat çeken temel gerilimlerden biri, koruma ile özerklik arasındaki dengedir. Ebeveynler çocuklarını çevrimiçi risklerden koruma sorumluluğu taşıırken, çocuğun yaşına ve gelişim düzeyine uygun biçimde kendi dijital tercihlerini geliştirmesine de imkan tanımalıdır. Bu denge kurulamadığında dijital ebeveynlik ya aşırı kontrolcü bir gözetim

pratiğine ya da çocuğun mahremiyetini ve güvenliğini yeterince dikkate almayan serbest bırakıcı bir tutuma dönüşebilir. Livingstone ve Blum-Ross'a (2020) göre ebeveynler dijital dünyanın sunduğu fırsatlar ile taşıdığı riskler arasında çoğu zaman belirsizlik yaşamakta; bu belirsizlik, aile içinde teknolojiye ilişkin kararları daha karmaşık hale getirmektedir.

Bu çerçevede paylaşan ebeveynlik, dijital ebeveynliğin özel fakat oldukça kritik bir boyutu olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü paylaşan ebeveynlikte çocuk yalnızca dijital medya kullanıcısı değildir; aynı zamanda ebeveynin dijital paylaşımına konu olan kişidir. Dolayısıyla paylaşan ebeveynlik, dijital ebeveynliğin sınır koyma, mahremiyet yönetimi, çocuk hakları ve ebeveynlik etiğiyle doğrudan ilişkili bir uzantısıdır.

Paylaşan Ebeveynlik (Sharenting) Kavramı

Paylaşan ebeveynlik (sharenting), ebeveynlerin çocuklarına ilişkin fotoğraf, video, kişisel bilgi, gelişimsel ayrıntı veya gündelik yaşam deneyimlerini sosyal medya ve diğer dijital platformlarda paylaşmasını ifade etmektedir. Kavram, "share" ve "parenting" sözcüklerinin birleşiminden oluşur ve ebeveynliğin dijital görünürlük pratiklerine işaret eder (Blum-Ross & Livingstone, 2017; Steinberg, 2017). Gündelik ve masum görülebilen bu davranış, çocuğun dijital kimliği, mahremiyet hakkı, veri güvenliği ve ebeveyn-çocuk sınırları bakımından önemli sorular doğurmaktadır.

Türkçe alan yazınında sharenting ve ilişkili kavramlar için tam bir terminolojik birlik bulunmamaktadır. Bazı çalışmalar İngilizce terimi korurken, bazıları Türkçe karşılıklar kullanmaktadır (Alemdar & Kahraman, 2023; Ayhan & Öztürk, 2021; Kopuz vd., 2022). Bu çalışmada kavramsal anlaşılabilirliği ve metin içi tutarlılığı artırmak amacıyla Türkçe karşılıklar benimsenmiş; uluslararası alan yazında yerleşik olan özgün terimler ilk kullanımlarında parantez içinde verilmiştir. Çalışmada kullanılan karşılıklar Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. Çalışmada Benimsenen Temel Kavramlar ve Türkçe Karşılıkları

Özgün kavram	Benimsenen Türkçe karşılık	Çalışmada kullanılan anlam
Sharenting	Paylaşan ebeveynlik	Ebeveynlerin çocuklarına ilişkin içerikleri dijital ortamlarda paylaşması
Commercial sharenting	Ticari paylaşan ebeveynlik	Çocuğa ilişkin içeriklerin reklam, marka iş birliği veya gelir amacıyla kullanılması
Family influencer	Aile içerik üreticisi	Aile yaşamını ve çocukları dijital içerik üretiminin merkezine yerleştiren hesap sahibi
Anti-sharenting	Mahremiyeti korumaya yönelik paylaşmama	Çocuğun dijital mahremiyetini korumak amacıyla paylaşım yapmaktan bilinçli olarak kaçınma
Datafication of children	Çocuğun verileştirilmesi	Çocuğun yaşamına ilişkin bilgilerin platformlar tarafından işlenebilir verilere dönüşmesi
Privacy paradox by proxy	Vekaleten mahremiyet paradoksu	Ebeveynin mahremiyet konusunda kaygı taşımaya rağmen çocukla ilgili veri paylaşmaya devam etmesi

Not. Tablodaki Türkçe karşılıklar, Türkçe alan yazında bütünüyle yerleşmiş terimler olduğu iddiasıyla değil, bu çalışmada kavramsal tutarlılık sağlamak amacıyla kullanılmıştır. Makalenin devamında Türkçe karşılıklar esas alınmış; özgün İngilizce terimler yalnızca gerekli görülen yerlerde parantez içinde korunmuştur.

Paylaşan ebeveynlik davranışı farklı yoğunluk ve biçimlerde ortaya çıkabilir. Bazı ebeveynler çocuklarının doğum günü, okul başarısı, aile gezisi veya gündelik yaşamından kesitleri sınırlı biçimde paylaşıırken; bazı ebeveynler çocuğun özel yaşamına, sağlık durumuna, duygusal tepkilerine veya mahrem anlarına ilişkin daha yoğun ve ayrıntılı içerikler paylaşabilmektedir (Autenrieth, 2018; Verswijvel vd., 2019).

Son yıllarda paylaşan ebeveynliğin ticari boyutu da ayrı bir tartışma alanı haline gelmiştir. Aile içerik üreticiliği, anne-baba blogları ve çocukların reklam ya da marka iş birliklerinde görünür kılınması, olguyu aile içi iletişimin ötesinde dijital emek, tüketim kültürü ve çocukların çevrimiçi ticarileştirilmesi bağlamına taşımaktadır (Abidin, 2015, 2017; Archer, 2019). Bu içeriklerde çocuk, ebeveynin paylaşımına konu olmanın yanı sıra takipçi ilişkileri ve ekonomik kazanç üretimi içinde yer alan bir figüre dönüşebilmektedir.

Paylaşan ebeveynliği anlamak için ebeveynlerin motivasyonlarına da bakmak gerekir. Ebeveynler çocuklarıyla ilgili içerikleri anı biriktirmek, aile büyükleriyle iletişim kurmak, sosyal destek almak, deneyimlerini paylaşmak veya çocuklarının gelişimini görünür kılmak amacıyla yayımlayabilmektedir (Holiday vd., 2022; Kumar & Schoenebeck, 2015). Özellikle yeni ebeveynlik döneminde sosyal medya, yalnızlık duygusunu azaltan ve benzer deneyimleri yaşayan kişilerle temas kurmayı sağlayan bir alan işlevi görebilir. Bu yönüyle paylaşan ebeveynlik, teknik bir medya kullanımından çok kimlik, aidiyet, sosyal destek ve görünürlük ihtiyaçlarıyla ilişkili psikososyal bir davranıştır.

Paylaşan ebeveynliğin temel etik sorunu, çocuğun bu süreçte çoğu zaman karar verici konumda olmamasıdır. Küçük çocuklar hangi bilgilerin paylaşıldığını, bunların kimler tarafından görülebileceğini ve gelecekte nasıl kullanılabileceğini değerlendirecek gelişimsel olgunluğa sahip değildir. Böylece çocuğun dijital kimliği, çoğu zaman açık onamı olmaksızın ebeveyn tercihleriyle şekillenir (Ouvrein & Verswijvel, 2019; Steinberg, 2017). Çocuk büyüdüğünde geçmiş paylaşımları kendi benlik sunumu, sosyal ilişkileri veya mahremiyet anlayışıyla uyumsuz bulabilir.

Paylaşan ebeveynliğin bir diğer önemli yönü, dijital içeriğin kalıcı ve yayılabilir olmasıdır. Geleneksel aile albümündeki bir fotoğraf sınırlı bir çevrede kalırken, sosyal medyadaki içerik ekran görüntüsü, yeniden paylaşım, algoritmik öneri veya platform arşivleri yoluyla ebeveynin başlangıçtaki niyetini aşan bir dolaşıma girebilir (Lupton & Williamson, 2017; Steinberg, 2017). Dolayısıyla “yalnızca yakın çevreyle paylaşma” niyeti, çocuğun mahremiyetini tek başına güvence altına almaz. Bu özellikler, paylaşan ebeveynliğin dijital ayak izi ve mahremiyet hakkı ekseninde ayrıca değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Dijital Ayak İzi ve Çocuk Mahremiyeti

Paylaşan ebeveynlik tartışmasının merkezinde yer alan kavramlardan biri dijital ayak izidir. Dijital ayak izi, bireylerin çevrimiçi ortamlarda bıraktıkları veri izlerini, paylaşımlarını, görsellerini, etkileşimlerini ve platformlar tarafından toplanan bilgileri ifade eder. Çocuklar açısından dijital ayak izinin ayırt edici yönü, bu izin çoğu zaman çocukların kendi eylemleriyle değil, ebeveynlerin ve yakın çevrenin paylaşımlarıyla oluşmaya başlamasıdır (Steinberg, 2017; Lupton & Williamson, 2017). Bu durum, çocukların dijital dünyaya henüz aktif kullanıcı olmadan önce veri öznesi olarak dahil edilmesine yol açmaktadır.

Dijital ayak izi yalnızca paylaşılan fotoğraf veya videolardan ibaret değildir. Çocuğun adı, doğum tarihi, okul bilgisi, konum bilgisi, sağlık durumu, gelişimsel özellikleri, özel günleri ve aile ilişkileri de dijital ayak izinin parçası haline gelebilir. Bu bilgilerin bir kısmı ebeveyn tarafından zararsız görülebilir; ancak farklı veri parçaları bir araya geldiğinde çocuğun

kimliği, yaşam çevresi ve alışkanlıkları hakkında ayrıntılı bir profil oluşabilir. Lupton ve Williamson (2017), çocukların dijitalleşen toplumda giderek daha fazla “verileştirilen” bireyler haline geldiğini ve bu durumun çocuk hakları açısından yeni riskler doğurduğunu belirtmektedir.

Çocuk mahremiyeti açısından temel mesele, çocuğun kendisine ilişkin bilgilerin kimler tarafından, hangi amaçla ve ne ölçüde paylaşılacağı üzerinde söz sahibi olup olmadığıdır. Mahremiyet, yalnızca gizlilik ya da başkalarından saklanma anlamına gelmez; bireyin kendisiyle ilgili bilgileri kontrol edebilme hakkını da içerir. Çocuklar söz konusu olduğunda bu hak, gelişimsel düzey ve ebeveyn sorumluluğu nedeniyle daha karmaşık bir görünüm kazanmaktadır. Ebeveynler çocuk adına karar verme yetkisine sahip olmakla birlikte, bu yetki çocuğun yüksek yararı, onuru, mahremiyeti ve gelecekteki özerkliği gözetilerek kullanılmalıdır (United Nations Committee on the Rights of the Child, 2021). Dijital ortamda çocuk haklarının korunmasına ilişkin uluslararası çerçeve de çocukların mahremiyet ve kişisel veri haklarının çevrimiçi ortamda güvence altına alınmasını gerekli görmektedir.

Paylaşan ebeveynliğin çocuk mahremiyeti üzerindeki etkileri özellikle ergenlik döneminde daha görünür hale gelebilir. Çünkü çocuk büyüdükçe kendi benlik sunumunu, sosyal ilişkilerini ve çevrimiçi kimliğini daha bilinçli biçimde yönetmek ister. Bu dönemde geçmişte ebeveyn tarafından yapılan bazı paylaşımlar, çocuk tarafından mahcup edici, sınır ihlali içeren veya kendi kimliğiyle uyumsuz görülebilir (Ouvrein & Verswijvel, 2019; Verswijvel vd., 2019). Alan yazınındaki çalışmalar, ergenlerin paylaşan ebeveynlik konusunda tümüyle olumsuz bir tutum içinde olmadığını; ancak paylaşımın içeriği, bağlamı, görünürlük düzeyi ve çocuğun onamının alınması gibi unsurlara önem verdiklerini göstermektedir. Bu bulgu, çocuk mahremiyetinin yaşa ve gelişim dönemine duyarlı biçimde ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Çocuk mahremiyeti bağlamında dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da ebeveynin niyeti ile paylaşımın sonucu arasındaki farktır. Ebeveyn çocuğunu sevdiği, onunla gurur duyduğu veya aile bağlarını sürdürmek istediği için paylaşım yapabilir. Ancak dijital ortamda niyet her zaman sonucu belirlemez. Bir paylaşım, çocuğun ileride istemeyeceği bir dijital iz oluşturabilir; sosyal çevrede alay, utanç veya rahatsızlık doğurabilir; platformlar tarafından veri olarak işlenebilir veya üçüncü kişilerce izinsiz kullanılabilir. Bu nedenle paylaşan ebeveynlik tartışmasında ebeveyn niyetinden çok, çocuğun hakları ve uzun vadeli yararı merkeze alınmalıdır. Bu değerlendirmeler, paylaşan ebeveynliğin yalnızca bir içerik paylaşımı değil, çocuğun kendisiyle ilgili bilgiler üzerindeki denetimini ve gelecekteki dijital özerkliğini etkileyen bir ebeveynlik kararı olduğunu göstermektedir.

Kavramsal Çerçevenin Genel Görünümü

Kavramsal olarak bakıldığında paylaşan ebeveynlik, dijital ebeveynlik alanının çocuk mahremiyeti, dijital ayak izi, ebeveynlik etiği ve çocuk haklarıyla kesişen özel bir boyutunu oluşturmaktadır. Bu olguda ebeveyn, hem çocuğu dijital risklerden koruması beklenen kişi hem de çocuğun çevrimiçi görünürlüğünü şekillendiren aktör konumundadır. Bu nedenle paylaşan ebeveynliğin ebeveyn motivasyonları, çocuk onamı, kültürel mahremiyet algısı, toplumsal cinsiyet rolleri ve platformların görünürlük ve veri işleme mekanizmalarıyla birlikte ele alınması gerekmektedir. İzleyen bölümde, alan yazınında paylaşan ebeveynliğe ilişkin öne çıkan temalar bu çerçeve doğrultusunda değerlendirilmektedir.

PAYLAŞAN EBEVEYNLİĞE İLİŞKİN ALAN YAZININDA ÖNE ÇIKAN TEMALAR

Paylaşan ebeveynlik alan yazını, ebeveynlerin sosyal medya kullanımını çocuk mahremiyeti, dijital ayak izi, ebeveynlik kimliği, toplumsal cinsiyet rolleri ve platformların veri temelli gelir

modelleriyle birlikte ele almaktadır. Özellikle 2019 sonrası çalışmalar, olgunun yalnızca çocuk fotoğrafı paylaşma davranışına indirgenemeyeceğini; ebeveynlik kültürü, dijital görünürlük, çocuk hakları ve mahremiyet yönetimi arasında şekillenen çok katmanlı bir pratik olduğunu göstermektedir (Blum-Ross & Livingstone, 2017; Ouvrein & Verswijvel, 2019; Steinberg, 2017; Tosuntaş & Griffiths, 2024). Bu bölümde ebeveyn motivasyonları, çocuk mahremiyeti ve onam, toplumsal cinsiyet ve ebeveynlik performansı ile ticari içerik üretimi ele alınmaktadır.

Ebeveyn Motivasyonları: Anı Biriktirme, Sosyal Destek ve Onay Arayışı

Paylaşan ebeveynliği anlamada ilk soru, ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili içerikleri neden paylaştığıdır. Motivasyonlar tek bir nedene indirgenememekte; anı biriktirme, aile üyeleriyle iletişimi sürdürme, sosyal destek alma, ebeveynlik deneyimini görünür kılma ve çevreden onay görme gibi iç içe geçmiş gerekçelerle şekillenmektedir (Blum-Ross & Livingstone, 2017; Holiday vd., 2022; Kumar & Schoenebeck, 2015).

Ebeveynler açısından çocuklara ilişkin paylaşımlar çoğu zaman iyi niyetli ve duygusal motivasyonlarla yapılmaktadır. Çocuğun ilk adımı, doğum günü, okul başarısı, aile gezisi veya gündelik yaşamından bir kesit, ebeveyn için kaydedilmeye değer bir anı niteliği taşıyabilir. Sosyal medya, bu anıların yalnızca saklandığı değil, aynı zamanda aile büyükleri, akrabalar ve sosyal çevreyle paylaşıldığı bir platform sunmaktadır. Özellikle farklı şehirlerde veya ülkelerde yaşayan aile bireyleriyle iletişimi sürdürme ihtiyacı, çocuk fotoğraflarının paylaşılmasını aile bağlarını canlı tutan bir araç haline getirebilmektedir (Ömür & Uyar, 2022).

Bununla birlikte paylaşan ebeveynliğin yalnızca aile içi iletişimle sınırlı olmadığı görülmektedir. Sosyal medya, ebeveynlere benzer deneyimler yaşayan kişilerle temas kurma, annelik-babalık sürecinde karşılaşılan güçlükleri paylaşma ve duygusal destek alma imkanı da sunmaktadır. Özellikle yeni ebeveynlik döneminde yaşanan yalnızlık, yetersizlik duygusu veya belirsizlik, ebeveynleri dijital topluluklardan destek almaya yöneltebilir. Mascheroni vd. (2023), paylaşan ebeveynliğin özellikle anneler açısından yalnızca paylaşım davranışı değil, aynı zamanda bakım verme rolünün, sosyal destek arayışının ve annelik kimliğinin dijital ortamda müzakere edildiği bir alan olduğunu belirtmektedir.

Paylaşımlar aynı zamanda ebeveynin kendi kimliğini sunma biçimidir. Çocuğun mutlu, başarılı veya düzenli bir aile ortamı içinde gösterilmesi, ebeveynin “iyi anne” ya da “iyi baba” olarak algılanma isteğiyle ilişkili olabilir. Holiday vd. (2022), çocukların Instagram paylaşımlarında kimi zaman ebeveynin genişletilmiş benliğinin bir parçası olarak sunulduğunu belirtmektedir.

Goffman’ın dramaturjik yaklaşımı bu ilişkiyi açıklamak için yararlı bir çerçeve sunar. Sosyal medya, ebeveynliğin seçilmiş görseller ve düzenlenmiş anlatılar aracılığıyla sergilendiği bir “ön sahne” işlevi görebilir; beğeni ve yorumlar da bu sunumun nasıl karşılandığına ilişkin geri bildirim sağlar (Goffman, 1959/2009). Burada her paylaşımın bilinçli bir gösteri olduğu ileri sürülmekte, ebeveynlik sunumunun kültürel beklentiler ve platformların görünürlük mekanizmaları içinde biçimlendiği vurgulanmaktadır.

İyi niyetli motivasyonlar, paylaşımın çocuk açısından doğurabileceği riskleri ortadan kaldırmaz. Anı biriktirme veya aileyle bağ kurma amacıyla yayımlanan içerikler de çocuğun dijital ayak izini genişletebilir ve ilerleyen yıllarda istenmeyen bir görünürlüğe dönüşebilir. Ebeveynlerin gerekçeleri anlaşılır olsa da değerlendirmede paylaşımın çocuk üzerindeki kısa ve uzun vadeli etkileri esas alınmalıdır. Bu nokta, mahremiyet ve onam tartışmasını öne çıkarmaktadır.

Çocuk Mahremiyeti, Onam ve Dijital Ayak İzi

Paylaşan ebeveynlik alan yazınında en güçlü tartışma başlıklarından biri çocuk mahremiyetidir. Çocuklara ilişkin fotoğraf, video, okul bilgisi, sağlık durumu, konum bilgisi veya gündelik

yaşam ayrıntılarının sosyal medyada paylaşılması, çocuğun dijital kimliğinin çoğu zaman kendi iradesi dışında oluşmasına neden olmaktadır (Lupton ve Williamson, 2017; Steinberg, 2017). Bu durum özellikle küçük çocuklar açısından daha belirgindir; çünkü çocuklar kendileri hakkında hangi bilgilerin paylaşıldığını, bu bilgilerin kimler tarafından görülebileceğini ve gelecekte ne tür sonuçlar doğurabileceğini değerlendirebilecek gelişimsel olgunluğa sahip değildir.

Mahremiyet, yalnızca bir bilginin gizli kalması anlamına gelmez; bireyin kendisiyle ilgili bilgilerin kimlerle, hangi bağlamda ve ne ölçüde paylaşılacağı üzerinde söz sahibi olmasıyla da ilgilidir. Bu açıdan bakıldığında paylaşan ebeveynlik, çocuğun bilgi üzerindeki kontrolünü sınırlandıran bir pratik haline gelebilir. Steinberg (2017), paylaşan ebeveynliğin temel hukuki ve etik ikilemini ebeveynin paylaşma özgürlüğü ile çocuğun mahremiyet hakkı arasındaki gerilim üzerinden tartışmaktadır. Ebeveynler çocuk adına karar verme yetkisine sahip olmakla birlikte, bu yetki çocuğun yüksek yararı, onuru ve gelecekteki özerkliği gözetilerek kullanılmalıdır.

Onam meselesi bu tartışmanın merkezinde yer almaktadır. Çocuğun yaşı küçükse açık ve bilinçli onam vermesi mümkün değildir; ancak bu durum ebeveynin sınırsız paylaşım hakkı olduğu anlamına gelmez. Çocuğun yaşı büyüdükçe kendi hakkında yapılacak paylaşımlara ilişkin görüşünün alınması, dijital ebeveynliğin önemli bir etik sorumluluğu haline gelir. Ergenlerle yapılan araştırmalar, gençlerin paylaşan ebeveynliğe bütünüyle karşı olmadığını; ancak paylaşımın içeriği, sıklığı, kimlerle paylaşıldığı ve kendilerinden izin alınıp alınmadığı konusunda hassas olduklarını göstermektedir (Ouvrein & Verswijvel, 2019; Verswijvel vd., 2019). Ouvrein ve Verswijvel'in çalışmasında ergenler, bazı paylaşımların kendi çevrimiçi benlik sunumlarıyla çelişebildiğini ve mahcubiyet yaratabildiğini belirtmiştir.

Dijital ayak izi ise paylaşan ebeveynliğin uzun vadeli etkilerini anlamak açısından kritik bir kavramdır. Çocuğa ilişkin bir fotoğraf ya da bilgi, paylaşıldığı anda kısa süreli bir sosyal medya içeriği gibi görünse de dijital ortamda kalıcı, kopyalanabilir ve yeniden dolaşıma sokulabilir bir veri haline gelebilir. Sosyal medya platformlarının arşivleme, algoritmik görünürlük, veri işleme ve yeniden paylaşım mekanizmaları, ebeveynin paylaşım üzerindeki kontrolünü sınırlamaktadır. Bu nedenle çocukla ilgili bir içeriğin "sadece yakın çevreye" yönelik paylaşılması, dijital mahremiyet açısından yeterli bir güvence sağlamayabilir (Lupton & Williamson, 2017; Steinberg, 2017).

Çocuk mahremiyeti açısından bir diğer önemli nokta, paylaşımın türüdür. Çocuğun mahrem anlarına, bedensel görüntüsüne, sağlık sorunlarına, duygusal tepkilerine, disiplin süreçlerine veya gelişimsel güçlüklerine ilişkin içerikler, ilerleyen yaşlarda daha yüksek rahatsızlık ve mahcubiyet riski taşıyabilir. Bu nedenle alan yazını, ebeveynlerin paylaşım yaparken çocuğun bugününü değil, gelecekteki benlik algısını ve sosyal ilişkilerini de dikkate almaları gerektiğini vurgulamaktadır (Ouvrein & Verswijvel, 2019; Tosuntaş & Griffiths, 2024). Paylaşım kararları yalnızca bireysel mahremiyet tercihleriyle değil, bakım sorumluluklarının ve ebeveynlik kimliğinin toplumsal cinsiyet temelinde nasıl şekillendiğiyle de ilişkilidir.

Toplumsal Cinsiyet ve Annelik Performansı

Paylaşan ebeveynlik toplumsal cinsiyet rollerinden bağımsız değildir. Çocukla ilgili paylaşımlar çoğu zaman annelik kimliği, bakım sorumluluğu ve "iyi ebeveynlik" performansı ile ilişkilendirilmektedir (Archer, 2019; Blum-Ross & Livingstone, 2017; Mascheroni vd., 2023). Sosyal medya, anneliğin görünür kılındığı ve başkalarının değerlendirmesine açıldığı bir alana dönüşebilmektedir.

Goffman'ın ön sahne ve arka sahne ayrımı, annelik deneyiminin hangi yönlerinin görünür kaldığını anlamaya yardımcı olur. Bakımın yorgunluk, belirsizlik ve çatışma içeren yönleri daha

sınırlı paylaşılırken; düzenli, ilgili ve başarılı ebeveynlik temsilleri dijital ön sahnede öne çıkabilir (Goffman, 1959/2009). Bu seçicilik, toplumsal “iyi annelik” beklentileri ile platformlardan alınan geri bildirimler arasında karşılıklı bir ilişki kurar.

Mascheroni vd. (2023), paylaşan ebeveynliği annelik bakımının dijital bir biçimi olarak değerlendirmekte; paylaşma ve paylaşmama pratiklerinin anneler açısından mahremiyet, bakım, kimlik ve toplumsal beklentilerle birlikte şekillendiğini göstermektedir. Bu çalışma, paylaşan ebeveynliğin yalnızca çocuk hakkında yapılan bir paylaşım değil, aynı zamanda annenin kendisini nasıl konumlandığı ve annelik rolünü nasıl görünür kıldığıyla da ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Bu görünürlük anneler için sosyal destek ve dayanışma sağlayabilir; aynı zamanda sosyal karşılaştırmayı, yeterlilik kaygısını ve onay arayışını da güçlendirebilir. Çocuk böylece yalnızca paylaşımın konusu değil, ebeveynin dijital kimlik sunumunun bir parçası haline gelebilir.

Paylaşan ebeveynliği yalnızca anneler üzerinden değerlendirmek yeterli değildir. Babalar da çocuklarıyla ilgili içerikler paylaşmakta ve babalık kimliklerini dijital ortamda görünür kılmaktadır. Gelecek araştırmalarda anne ve babaların motivasyonları, paylaşım içerikleri ve çocuk onamına ilişkin tutumları karşılaştırmalı olarak incelenmelidir. Ebeveynlik görünürlüğünün takipçi ilgisi ve ekonomik kazançla birleşmesi ise tartışmayı ticari içerik üretimine taşımaktadır.

Ticari Paylaşan Ebeveynlik ve Aile İçerik Üreticiliği

Paylaşan ebeveynliğin son yıllarda öne çıkan boyutlarından biri ticari içerik üretimidir. Bu pratikte çocuklar aile içinde paylaşılan içeriklerin konusu olmaktan çıkarak takipçi kitlesi, reklam iş birlikleri ve marka tanıtımları içinde görünür hale gelmektedir. Aile içerik üreticiliği, aile yaşamını, çocuk bakımını ve gündelik rutinleri dijital içerik üretiminin merkezine yerleştirmektedir (Abidin, 2015, 2017; Archer, 2019).

Ticari paylaşan ebeveynlik, gündelik paylaşımlardan daha karmaşık etik sorunlar doğurur. Mahremiyet, onam ve dijital ayak izine çocuk emeği, ekonomik kazanç ve çocuğun ticarileştirilmiş benlik sunumu da eklenmektedir (Abidin, 2017; Archer, 2019; Tosuntaş & Griffiths, 2024). Çocuğun yüzünün, davranışlarının veya özel anlarının takipçi kazanmak ve gelir elde etmek amacıyla kullanılması, ebeveyn sorumluluğu ile ekonomik çıkar arasında açık bir gerilim yaratmaktadır (Abidin, 2015, 2017; Steinberg, 2017).

Aile içerik üreticiliğinde çocuk, kimi zaman doğrudan izleyici ilgisini çeken temel figüre dönüşmektedir. Böylece mahrem içerikler geniş ve çoğu zaman bilinmeyen bir izleyici kitlesine açılabilir (Archer, 2019; Leaver, 2020). Sıralama ve öneri algoritmaları da çocukların yer aldığı içeriklerin daha görünür olmasına, yeniden dolaşıma girmesine ve daha fazla içerik üretme baskısının artmasına zemin hazırlayabilir (Abidin, 2017; Lupton & Williamson, 2017).

Ticari içeriklerin uzun vadeli sonucu, çocuğun gelecekte bu görünürlüğü nasıl değerlendireceğinin bilinmemesidir. Çocuk küçük yaşta ebeveyninin içerik üretiminin parçası olabilir; ergenlik veya yetişkinlikte ise bu görünürlükten rahatsızlık duyabilir. Araştırmalar, gençlerin bazı ebeveyn paylaşımlarını mahremiyet ihlali, mahcubiyet ve kontrol kaybıyla ilişkilendirdiğini göstermektedir (Ouvrein & Verswijvel, 2019; Walrave vd., 2022). Ticari içeriklerde çocuğun yalnızca görüntüsü değil, kişiliği ve aile içindeki rolü de kalıcı bir dijital arşivin parçasına dönüşmektedir (Verswijvel vd., 2019).

Ticari paylaşan ebeveynlik yalnızca ebeveyn farkındalığına bırakılamaz (Leaver, 2020). Çocukların dijital içerik üretimindeki görünürlüğü; reklamcılık düzenlemeleri, çocuk emeği, gelir paylaşımı, mahremiyet hakkı ve platformların çocuk içeriklerini işleme ve önerme

sorumluluğu çerçevesinde ele alınmalıdır (Abidin, 2017; Steinberg, 2017; Tosuntaş & Griffiths, 2024). Türkiye’de aile içerik üreticiliği ve çocukların dijital içerik ekonomisindeki konumu halen sınırlı ölçüde araştırılmıştır. Bu uluslararası tartışmaların Türkiye’deki karşılığını anlamak için kültürel mahremiyet, aile ilişkileri ve ulusal araştırma eğilimlerinin birlikte değerlendirilmesi gerekir.

Türkiye Alan Yazınında Paylaşan Ebeveynlik: Eğilimler ve Boşluklar

Mahremiyet ve Görünürlük Gerilimi

Türkiye bağlamında paylaşan ebeveynlik, aile mahremiyetine verilen kültürel önem ile sosyal medya ortamlarında artan görünürlük arasındaki gerilim üzerinden değerlendirilebilir. Türkiye’de aile, yalnızca bireysel ilişkilerin sürdürüldüğü özel bir alan değil; aynı zamanda akrabalık bağları, kuşaklararası ilişkiler, toplumsal onay ve ebeveynlik beklentileriyle şekillenen kültürel bir yapı niteliğindedir (Kağıtçıbaşı, 2005; TÜİK, 2022). Sosyal medya platformları ise aile yaşamına ve çocukluk deneyimlerine ilişkin içeriklerin daha geniş çevrelerle paylaşılmasını kolaylaştırarak geleneksel olarak özel alanla ilişkilendirilen deneyimleri dijital görünürlüğün parçası haline getirmektedir.

Türkiye’de yapılan çalışmalar, ebeveynlerin çocuk mahremiyetine ilişkin belirli bir farkındalığa sahip olduklarını; ancak dijital içeriklerin kalıcılığı, farklı bağlamlarda yeniden dolaşıma girmesi, kişisel verilerin platformlar tarafından işlenmesi ve çocuğun gelecekteki onamı gibi konularda farkındalığın daha sınırlı kalabildiğini göstermektedir (Akpınar vd., 2020; Ömür & Uyar, 2022; Sezerer Albayrak, 2020). Bu durum, aile mahremiyetinin kültürel olarak önemsenmesi ile çocuğun sosyal medyada görünür kılınması arasında her zaman tutarlı bir ilişki kurulamadığına işaret etmektedir.

Paylaşım davranışının Türkiye’deki geniş aile ve akrabalık ilişkileriyle bağlantılı olması da bu gerilimi daha karmaşık hale getirmektedir. Ebeveynler çocuklarına ilişkin içerikleri farklı şehirlerde yaşayan aile büyükleriyle iletişim kurmak, çocuğun gelişimini akrabalarla paylaşmak veya aile aidiyetini sürdürmek amacıyla kullanabilmektedir. Bununla birlikte aile bağlarını sürdürme amacı, çocuğun mahremiyet ve kişisel verilerinin korunması hakkını ortadan kaldırmamaktadır. Bu nedenle Türkiye bağlamında paylaşan ebeveynlik, aile içi iletişimi destekleme ihtiyacı ile çocuğun dijital mahremiyetini koruma sorumluluğu arasındaki denge üzerinden ele alınmalıdır (Steinberg, 2017; United Nations Committee on the Rights of the Child, 2021).

Toplumsal cinsiyet rolleri de çocukların dijital ortamda nasıl görünür kılındığını etkileyebilmektedir. Çocuk bakımı, gelişimsel takip ve gündelik bakım emeğinin annelik rolüyle daha yoğun ilişkilendirilmesi, çocukla ilgili sosyal medya içeriklerinin de annelik kimliğinin dijital temsiline dönüşmesine yol açabilir (Archer, 2019; Mascheroni vd., 2023). Bununla birlikte babaların paylaşım pratikleri, babalık kimliğinin dijital sunumu ve anne-babalar arasındaki farklılıklar Türkiye alan yazınında daha ayrıntılı olarak incelenmesi gereken konular arasındadır.

Araştırma Eğilimleri ve Boşluklar

Türkiye’de paylaşan ebeveynlik üzerine yapılan araştırmaların son yıllarda artış gösterdiği görülmektedir. Mevcut çalışmalar daha çok ebeveynlerin çocuklarına ilişkin paylaşım eğilimleri, çocuk mahremiyetine yönelik farkındalıkları, sosyal medya kullanım motivasyonları ve dijital ayak izi riskleri üzerinde yoğunlaşmaktadır (Akpınar vd., 2020; Baştemur ve Kurşuncu, 2022; Ömür & Uyar, 2022; Sezerer Albayrak, 2020). Ömür ve Uyar’ın (2022) çalışması, Türkiye örnekleminde ebeveynlerin çocuklarına ilişkin paylaşım eğilimlerini

incelemesi bakımından önem taşımaktadır. Gökçe Saygılı ve Üstüner Top'un (2025) Türkiye'deki alan yazını ele alan değerlendirmesinde ise dokuz yüksek lisans tezi ile 17 araştırma makalesinin incelendiği belirtilmektedir. Bu görünüm, Türkiye'de konuya yönelik akademik ilginin gelişmekte olduğunu göstermektedir.

Bununla birlikte mevcut çalışmaların önemli bir bölümü yetişkinlerin bildirimlerine dayanmaktadır. Çocukların ve ergenlerin paylaştan ebeveynlik deneyimlerini, mahremiyet sınırlarını ve ebeveynlerinden beklentilerini doğrudan ele alan araştırmalar sınırlıdır. Uluslararası çalışmalar, çocukların her paylaşımı aynı biçimde değerlendirmede; paylaşımın içeriği, görünürlük düzeyi, bağlamı ve izin alınıp alınmamasına göre farklı tutumlar geliştirdiklerini göstermektedir (Ouvrein & Verswijvel, 2019; Verswijvel vd., 2019; Walrave vd., 2022). Dolayısıyla Türkiye'de çocukların görüşlerini merkeze alan gelişimsel ve katılımcı araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Türkiye alan yazınında toplumsal cinsiyet, geniş aile ilişkileri, kültürel mahremiyet algısı ve ticari içerik üretimini birlikte ele alan çalışmalar da sınırlıdır. Özellikle anneler ile babaların paylaşım motivasyonlarının karşılaştırılması, çocukların cinsiyetine göre dijital temsillerin nasıl farklılaştığının incelenmesi, aile içerik üreticiliğinde çocukların konumu ve çocuklara ilişkin içeriklerin reklam ve etkileşim amacıyla kullanılması gelecek araştırmalar için önemli alanlar oluşturmaktadır. Ayrıca paylaştan ebeveynliğe yönelik eğitim ve farkındalık müdahalelerinin ebeveyn davranışları üzerindeki etkisini inceleyen uygulamalı çalışmalara da gereksinim vardır.

Türkiye alan yazınına ilişkin bu görünüm, paylaştan ebeveynliğin yalnızca ebeveynlerin sosyal medya alışkanlıkları üzerinden değil; çocuk hakları, kültürel mahremiyet, aile ilişkileri ve sosyal medya platformlarının veri ve gelir modelleri arasındaki etkileşim içinde değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Türkiye bağlamındaki çalışmalar birlikte değerlendirildiğinde paylaştan ebeveynliğin tek bir nedene veya sonuca indirgenemeyeceği görülmektedir. Ebeveyn motivasyonları ve kültürel ilişkiler paylaşım kararını şekillendirirken, sosyal medya platformlarının teknik ve ticari mekanizmaları içeriğin kapsamını ve kalıcılığını genişletmektedir. Çocuk açısından belirleyici olan ise mahremiyet, onam, kişisel veriler üzerindeki denetim ve gelecekteki dijital özerklidir. Bu ilişkiler Tablo 3'te kavramsal bir matris halinde sunulmaktadır.

Tablo 3. Türkiye Bağlamında Paylaştan Ebeveynlik Dinamiklerinin Kavramsal Sentez Matrisi

Bileşen	Temel unsurlar	Paylaşım sürecindeki işlevi	Çocuk merkezli karşılığı
Ebeveyn motivasyonları	Anı biriktirme, geniş aileyle iletişim, sosyal destek, onay arayışı, ebeveynlik kimliğini görünür kılma	Çocukla ilgili içeriklerin paylaşılmasını başlatan veya sürdüren bireysel ve ilişkisel gerekçeleri oluşturur	İyi niyetli motivasyonlar bulunsa da çocuğun mahremiyet ve onam hakkının ayrıca değerlendirilmesi gerekir
Kültürel ve ilişkisel bağlam	Aile mahremiyeti, kuşaklararası bağlar, akrabalık ilişkileri, annelik-babalık beklentileri, toplumsal cinsiyet rolleri	Paylaşımın aile bağlarını sürdürme ve ebeveynlik performansını görünür kılma biçimlerini şekillendirir	Aile aidiyeti ile çocuğun bireysel mahremiyeti arasında gerilim oluşabilir

Bileşen	Temel unsurlar	Paylaşım sürecindeki işlevi	Çocuk merkezli karşılığı
Platform mekanizmaları	İçeriklerin arşivlenmesi, kopyalanabilmesi, algoritmik olarak görünür kılınması, kişisel verilerin işlenmesi ve ticari kullanımı	Paylaşımın ebeveynin belirlediği hedef kitleyi ve kullanım amacını aşmasına neden olabilir	Kalıcı dijital ayak izi, veri üzerindeki kontrolün azalması ve istenmeyen yeniden kullanım riski ortaya çıkar
Çocuk hakları ve olası sonuçlar	Mahremiyet, gelişen özerklik, onam, kişisel verilerin korunması, onur ve benlik sunumu	Paylaşımın etik açıdan değerlendirilmesinde temel ölçütleri oluşturur	Mahcubiyet, güven sorunu, kontrol kaybı, olumsuz temsil veya ticari sömürü meydana gelebilir
Koruyucu uygulamalar	Yaşa uygun görüş alma, hassas içeriği paylaşmama, hedef kitleyi sınırlandırma, eski paylaşımları gözden geçirme, ticari kullanımdan kaçınma	Motivasyonlar ile çocuk açısından oluşabilecek riskler arasında düzenleyici bir işlev görür	Çocuğun mahremiyetinin, katılımının ve gelecekteki dijital özerkliğinin güçlendirilmesine katkı sağlar

Not. Matris, değişkenler arasında ampirik olarak sınanmış nedensel ilişkiler ileri sürmemekte; incelenen alan yazınından hareketle paylaşan ebeveynliğin temel bileşenlerini ve aralarındaki kavramsal ilişkiyi görünür kılmaktadır.

Matris, Türkiye bağlamında paylaşan ebeveynliğin ebeveyn niyetiyle sınırlı olmadığını; kültürel ilişkiler, toplumsal cinsiyet normları, platformların veri ve görünürlük mekanizmaları ile çocuk haklarının kesişiminde şekillendiğini göstermektedir. Tartışma bölümünde bu ilişkilerin çocuk merkezli dijital ebeveynlik açısından anlamı ele alınmaktadır.

TARTIŞMA

Bu çalışmanın temel bulgusu, paylaşan ebeveynliğin ebeveyn niyetiyle açıklanamayacak kadar çok katmanlı olduğudur. Anı biriktirme ve aile bağlarını sürdürme gibi ilişkisel gerekçeler; kültürel mahremiyet anlayışı, toplumsal cinsiyet rolleri ve sosyal medya platformlarının görünürlük ve veri işleme mekanizmalarıyla birlikte etkili olmaktadır. Kavramsal sentez matrisi, bu bileşenlerin çocuk mahremiyeti, onam ve gelecekteki dijital özerklik üzerindeki olası sonuçlarını aynı çerçevede göstermektedir (Blum-Ross & Livingstone, 2017; Lupton & Williamson, 2017; Steinberg, 2017; Tosuntaş & Griffiths, 2024).

Ebeveynlerin iyi niyetli motivasyonları, paylaşımın çocuk açısından doğurabileceği sonuçları ortadan kaldırmaz. Çocuklar ve ergenler bütün paylaşımlara karşı çıkmamakta; daha çok içeriğin mahrem veya mahcup edici olması, geniş bir kitleye açılması ve kendilerinden izin alınmaması üzerinde durmaktadır (Ouvrein & Verswijvel, 2019; Sarkadi vd., 2020; Verswijvel vd., 2019; Walrave vd., 2022). Türkiye’deki bulgular da bedensel ve duygusal mahremiyeti ihlal eden içeriklere yönelik itirazın daha güçlü olduğunu göstermektedir (Tatlıoğlu, 2026). Yaşa uygun görüş alma, itirazlara saygı gösterme ve geçmiş içeriklerin kaldırılmasına yönelik talepleri dikkate alma, çocuk merkezli dijital ebeveynliğin temel unsurlarıdır.

Türkiye bağlamında öne çıkan gerilim, aile mahremiyetinin güçlü bir değer olmayı sürdürmesi ile ebeveynliğin giderek daha görünür bir dijital performansa dönüşmesi arasındadır. Geniş aileyle iletişim kurma ve sosyal destek alma gibi kültürel olarak anlamlı gerekçeler paylaşımı teşvik edebilir; ancak çocuğun kişisel verileri üzerindeki hakkını ortadan kaldırmaz. Üstelik

dijital okuryazarlık tek başına koruyucu değildir. “Vekaleten mahremiyet paradoksu”, mahremiyet konusunda kaygı duyan ebeveynlerin ilişkisel faydalar nedeniyle paylaşmayı sürdürdüğünü göstermektedir (Ní Bhroin vd., 2022). Ebeveyn eğitimlerinde teknik güvenlik bilgilerinin yanında paylaşım kararlarının etik ve ilişkisel sonuçlarına da yer verilmelidir.

Goffman’ın benlik sunumu yaklaşımı, çocukla ilgili paylaşımların ebeveynlik kimliği ve toplumsal cinsiyet beklentileriyle bağını görünür kılmaktadır. Özellikle annelik, bakım emeğinin ve “iyi ebeveynlik” performansının sergilendiği bir dijital ön sahneye dönüşebilir; benzer süreçlerin babalık temsilleri açısından da incelenmesi gerekir (Archer, 2019; Goffman, 1959/2009; Mascheroni vd., 2023). Ticari içerik üretiminde sorun daha kapsamlıdır: Çocuğun görüntüsü ve gündelik yaşamı takipçi ilgisi veya gelir üretimi için kullanıldığında mahremiyet ve onam tartışmasına çocuk emeği, gelir hakkı ve platform sorumluluğu da eklenmektedir (Abidin, 2015, 2017; Leaver, 2020).

Uygulamada suçlayıcı bir dil yerine, ebeveynleri paylaşımın olası sonuçları üzerinde düşünmeye yönelten bir yaklaşım daha işlevsel görünmektedir. Ailelerle çalışan meslek elemanları, öğretmenler ve çocuk sağlığı alanındaki uzmanlar; ekran süresi ve çevrimiçi risklerin yanı sıra ebeveynlerin kendi paylaşım pratiklerini de ele alabilir. Paylaşımın çocuğun bedensel veya duygusal sınırlarını ihlal edip etmediği, kimlerin erişimine açıldığı, ileride mahcubiyet yaratıp yaratmayacağı ve çocuğun görüşünün alınıp alınmadığı temel değerlendirme soruları olabilir (Moreno vd., 2024; Sarkadi vd., 2020; Williams-Ceci vd., 2021).

Çalışmanın sınırlılıkları göz önünde bulundurulmalıdır. Kavramsal bir alan yazını değerlendirmesi olduğu için kaynak taraması, sistematik derlemelerdeki kapsamlılık ve tekrarlanabilirlik iddiasını taşımamaktadır; seçilen kaynaklar konuya doğrudan katkı ölçütüne göre belirlenmiştir. Alan yazınının önemli bir bölümü ebeveyn bildirimlerine ve Batı toplumlarında yürütülen araştırmalara dayandığından, çocukların deneyimleri ile Türkiye’nin farklı sosyoekonomik ve kültürel kesimleri yeterince temsil edilmeyebilir. Sosyal medya platformlarının teknik ve ticari işleyişi hızla değiştiği için burada yapılan değerlendirmelerin de zaman içinde güncellenmesi gerekecektir.

Gelecek araştırmalarda çocukların, ergenlerin, annelerin, babaların ve ailelerle çalışan meslek elemanlarının görüşlerini birlikte inceleyen nitel ve karma yöntemli tasarımlara öncelik verilmelidir. Geniş aile ilişkilerinin paylaşım kararlarındaki rolü, çocukların yaşa göre değişen mahremiyet beklentileri, ticari paylaşan ebeveynlik ve farkındalık müdahalelerinin etkililiği Türkiye örneğinde karşılaştırmalı olarak ele alınabilir. Böyle bir araştırma çizgisi, paylaşan ebeveynliği yalnızca ebeveyn davranışlarının betimlendiği bir konu olmaktan çıkarıp çocuk haklarını, kültürel bağlamı ve platform sorumluluğunu birlikte değerlendiren daha güçlü bir alana dönüştürebilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Paylaşan ebeveynlik, dijital çağda ebeveynlik sorumluluğunun çocuk mahremiyeti, dijital ayak izi ve gelişen özerklik açısından yeniden düşünülmesini gerektirmektedir. Ebeveynlerin çevrimiçi paylaşımları aile bağlarını sürdürme ve sosyal destek sağlama işlevi taşıyabilse de çocuğun gelecekteki dijital kimliğini onun iradesi dışında şekillendirebilir. Türkiye’de aile mahremiyeti ile dijital görünürlük arasındaki gerilim, teknik güvenlik önlemlerinin ötesine geçen çocuk hakları temelli bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır.

Ebeveynlerin paylaşım öncesinde içeriğin niteliğini, hedef kitlesini ve uzun vadeli sonuçlarını değerlendirmesi önemlidir. Çocuğun bedensel görüntüsünü, sağlık durumunu, duygusal kırılganlığını, okulunu veya konumunu açığa çıkaran içeriklerde daha ihtiyatlı davranılmalı;

çocuğun yaşı uygun olduğunda görüşü alınmalı ve itirazına saygı gösterilmelidir (Sarkadi vd., 2020; Walrave vd., 2022).

Paylaşan ebeveynlik, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının Aile Eğitim Programı ile Millî Eğitim Bakanlığının Aile Okulu ve HEMBA kapsamındaki ebeveyn eğitimlerine dahil edilebilir. Bu eğitimlerde dijital ayak izi, yaşa uygun görüş alma, kişisel verilerin platformlar tarafından işlenmesi, ticari içerik üretimi ve paylaşım öncesi değerlendirme örnekleri ele alınabilir (Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, t.y.; Millî Eğitim Bakanlığı, t.y.).

Okul öncesi eğitim kurumları ve ilkokullar da öğrencilerin fotoğraf ve videolarının kurumsal hesaplarda, internet sitelerinde ve veli gruplarında paylaşılmasına ilişkin açık ilkeler geliştirmelidir. Ebeveyn izninin yanı sıra paylaşımın amacı, erişim kapsamı, saklama süresi, içeriğin kaldırılabilmesi ve çocuğun gelişim düzeyine uygun görüşü dikkate alınmalıdır. Ticari içeriklerde çocukların görünürlüğü ise ebeveyn onamının sınırları, gelir hakkı, silinme talebi ve platform sorumluluğu bakımından kurumlar arası bir düzenleme gerektirmektedir.

Sonuç olarak, paylaşan ebeveynliğe yönelik yaklaşımın yasaklayıcı veya ebeveynleri suçlayıcı olması yerine, çocuğun haklarını merkeze alan bilinçli karar vermeyi desteklemesi gerekir. Aile bağlarını ve kültürel mahremiyet değerini gözetirken çocuğun dijital görünürlüğü üzerindeki söz hakkını tanıyan bu denge, Türkiye bağlamında sürdürülebilir bir dijital ebeveynlik anlayışının temelini oluşturabilir.

KAYNAKÇA

- Abidin, C. (2015). Micro-microcelebrity: Branding babies on the internet. *M/C Journal*, 18(5). <https://doi.org/10.5204/mcj.1022>
- Abidin, C. (2017). #familygoals: Family influencers, calibrated amateurism, and justifying young digital labor. *Social Media+Society*, 3(2), 1–15. <https://doi.org/10.1177/2056305117707191>
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı. (t.y.). *Aile eğitim programı*. <https://aep.aile.gov.tr/>
- Akpınar, B. S., Paylan, N., Etlik, Ş., Erus, B., & Karakoç, H. (2020). “Sharenting” konusunda ebeveynlerin farkındalık düzeyleri. *Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(2), 8–18. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/jgehes/article/685518>
- Alemdar, E., & Kahraman, S. (2023). Annelerin paylaşan ebeveynlik (sharenting) eylemlerini inceleyen ölçek geliştirme çalışması. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 9(1), 70–82. <https://doi.org/10.24289/ijsser.1220169>

- Archer, C. (2019). How influencer “mumpreneur” bloggers and “everyday” mums frame presenting their children online. *Media International Australia*, 170(1), 47–56. <https://doi.org/10.1177/1329878X19828365>
- Autenrieth, U. P. (2018). Family photography in a networked age: Anti-sharenting as a reaction to risk assessment and behaviour adaption. In G. Mascheroni, C. Ponte, & A. Jorge (Eds.), *Digital parenting: The challenges for families in the digital age* (pp. 219–231). Nordicom.
- Ayhan, H., & Öztürk, E. (2021). Dijital dünyada ebeveyn olmanın görünürde normal bir yansıması olarak paylaşılan ebeveynlik (sharenting): Geleneksel bir derleme. *Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi*, 18(2), 165–177. <https://doi.org/10.5336/forensic.2021-82082>
- Baştemur, Ş., & Kurşuncu, M. A. (2022). Sharenting: Why parents share their children’s photos on social media? *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 12(3), 2911–2928. <https://doi.org/10.48146/odusobiad.1137855>
- Blum-Ross, A., & Livingstone, S. (2017). “Sharenting,” parent blogging, and the boundaries of the digital self. *Popular Communication*, 15(2), 110–125. <https://doi.org/10.1080/15405702.2016.1223300>
- Goffman, E. (2009). *Günlük yaşamda benliğin sunumu* (Çev. B. Cezar). Metis Yayınları.
- Gökçe Saygılı, E., & Üstüner Top, F. (2025). Çocukların ebeveynleri tarafından sosyal medyada paylaşılmasına yönelik çalışmaların incelenmesi. *Disiplinlerarası Çocuk Hakları Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 24–41. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dicod/article/1709959>
- Grant, M. J., & Booth, A. (2009). A typology of reviews: An analysis of 14 review types and associated methodologies. *Health Information & Libraries Journal*, 26(2), 91–108. <https://doi.org/10.1111/j.1471-1842.2009.00848.x>
- Holiday, S., Norman, M. S., & Densley, R. L. (2022). Sharenting and the extended self: Self-representation in parents’ Instagram presentations of their children. *Popular Communication*, 20(1), 1–15. <https://doi.org/10.1080/15405702.2020.1744610>
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2005). Autonomy and relatedness in cultural context: Implications for self and family. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 36(4), 403–422. <https://doi.org/10.1177/0022022105275959>
- Kopuz, T., Turgut, Y. E., & Aslan, A. (2022). Sharenting: Kavramsal bir çözümleme. *Intermedia International E-journal*, 9(17), 379–390. <https://doi.org/10.56133/intermedia.1169655>
- Kumar, P., & Schoenebeck, S. (2015). The modern day baby book: Enacting good mothering and stewarding privacy on Facebook. In *Proceedings of the 18th ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work & Social Computing* (pp. 1302–1312). Association for Computing Machinery. <https://doi.org/10.1145/2675133.2675149>
- Latipah, E., vd. (2020). Elaborating motive and psychological impact of sharenting in millennial parents. *Universal Journal of Educational Research*, 8(10), 4807–4817. <https://doi.org/10.13189/ujer.2020.081052>
- Leaver, T. (2020). Balancing privacy: Sharenting, intimate surveillance, and the right to be forgotten. In L. Green, D. Holloway, K. Stevenson, T. Leaver, & L. Haddon (Eds.), *The Routledge companion to digital media and children* (pp. 235–244). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781351004107-22>

- Livingstone, S., & Blum-Ross, A. (2020). *Parenting for a digital future: How hopes and fears about technology shape children's lives*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780190874698.001.0001>
- Livingstone, S., & Stoilova, M. (2021). *The 4Cs: Classifying online risk to children*. CO – Children Online: Research and Evidence. <https://www.ssoar.info/ssoar/handle/document/71817>
- Lupton, D., & Williamson, B. (2017). The datafied child: The dataveillance of children and implications for their rights. *New Media & Society*, 19(5), 780–794. <https://doi.org/10.1177/1461444816686328>
- Mascheroni, G., vd. (2023). (Non-)sharing as a form of maternal care? The ambiguous meanings of sharenting for mothers of 0- to 8-year-old children. *Italian Sociological Review*, 13(1), 111–130. <https://doi.org/10.13136/isr.v13i1.635>
- Millî Eğitim Bakanlığı. (t.y.). *Aile okulu*. <https://aileokulu.meb.gov.tr/>
- Moreno, M. A., vd. (2024). The family media plan. *Pediatrics*, 154(6), Article e2024067417. <https://doi.org/10.1542/peds.2024-067417>
- Ní Bhroin, N., vd. (2022). The privacy paradox by proxy: Considering predictors of sharenting. *Media and Communication*, 10(1), 371–383. <https://doi.org/10.17645/mac.v10i1.4858>
- Ouvrein, G., & Verswijvel, K. (2019). Sharenting: Parental adoration or public humiliation? A focus group study on adolescents' experiences with sharenting against the background of their own impression management. *Children and Youth Services Review*, 99, 319–327. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.02.011>
- Ömür, S., & Uyar, M. (2022). Sharenting: Türkiye'de ebeveynlerin paylaşım eğilimleri üzerine bir değerlendirme. *Kastamonu İletişim Araştırmaları Dergisi*, 9, 23–45. <https://doi.org/10.56676/kiad.1162288>
- Sarkadi, A., vd. (2020). Children want parents to ask for permission before “sharenting.” *Journal of Paediatrics and Child Health*, 56(6), 981–983. <https://doi.org/10.1111/jpc.14945>
- Sezerer Albayrak, E. (2020). Sosyal medyada çocuk mahremiyeti: Ebeveynlerin Instagram'daki çocuk mahremiyetine bakış açıları. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19(39), 1211–1226. <https://doi.org/10.46928/iticusbe.787870>
- Snyder, H. (2019). Literature review as a research methodology: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 104, 333–339. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2019.07.039>
- Steinberg, S. B. (2017). Sharenting: Children's privacy in the age of social media. *Emory Law Journal*, 66(4), 839–884. <https://scholarlycommons.law.emory.edu/elj/vol66/iss4/2/>
- Tatlıoğlu, S. S. (2026). From body to emotion, from image to social: Children's hierarchy of privacy in sharenting practices. *Media International Australia*, 199(1), 217–235. <https://doi.org/10.1177/1329878X261436062>
- Torraco, R. J. (2016). Writing integrative literature reviews: Using the past and present to explore the future. *Human Resource Development Review*, 15(4), 404–428. <https://doi.org/10.1177/1534484316671606>
- Tosuntaş, Ş. B., & Griffiths, M. D. (2024). Sharenting: A systematic review of the empirical literature. *Journal of Family Theory & Review*, 16(3), 525–562. <https://doi.org/10.1111/jftr.12566>

- Türkiye İstatistik Kurumu. (2022). *Türkiye aile yapısı araştırması 2021*. https://www.tuik.gov.tr/media/announcements/turkiye_aile_yapisi_ara%C5%9Firmasi_2021.pdf
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2025). *Hanehalkı bilişim teknolojileri (BT) kullanım araştırması, 2025*. <https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/53925>
- UNICEF Innocenti – Global Office of Research and Foresight. (2025). *Childhood in a digital world: Screen time, skills and mental health*. UNICEF Innocenti. <https://www.unicef.org/innocenti/reports/childhood-digital-world>
- United Nations Committee on the Rights of the Child. (2021). *General comment No. 25 (2021) on children's rights in relation to the digital environment (CRC/C/GC/25)*. United Nations. <https://digitallibrary.un.org/record/3906061>
- Verswijvel, K., vd. (2019). Sharenting, is it a good or a bad thing? Understanding how adolescents think and feel about sharenting on social network sites. *Children and Youth Services Review*, 104, Article 104401. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2019.104401>
- Walrave, M., vd. (2022). The limits of sharenting: Exploring parents' and adolescents' sharenting boundaries through the lens of communication privacy management theory. *Frontiers in Education*, 7, Article 803393. <https://doi.org/10.3389/educ.2022.803393>
- Williams-Ceci, S., vd. (2021). Combating sharenting: Interventions to alter parents' attitudes toward posting about their children online. *Computers in Human Behavior*, 125, Article 106939. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2021.106939>

Hakem Değerlendirmesi

Dış bağımsız

Yazar Katkısı

Çalışmanın Tasarımı, BŞG (%100); Veri Toplama, BŞG (%100); Araştırma ve Analiz, BŞG (%100); Orijinal Taslak, BŞG (%100); İnceleme ve Düzenleme, BŞG (%100). Makalenin tüm aşamaları yazar tarafından gerçekleştirilmiştir.

Veri Seti Erişimi

Mevcut çalışma sırasında kullanılan ve/veya analiz edilen veri setleri, makul bir talep üzerine sorumlu yazardan temin edilebilir.

Finansal Destek

Sorumlu yazar, bu çalışmanın herhangi bir finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Çıkar Çatışması

Sorumlu yazar herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Etik Beyan

Bu makale, insan katılımcılarla yapılan herhangi bir süreç içermemektedir. Bu yüzden etik kurul izni alınmasına gerek yoktur.

Bilgilendirilmiş Onam

Bu makale, insan katılımcılarla yapılan herhangi bir süreç içermemektedir. Bu yüzden etik kurul izni alınmasına gerek yoktur.

Bilgilendirme

Bu makalede araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur.

Yazışmalar ve materyal talepleri ile ilgili konular için sorumlu yazarla iletişim kurulmalıdır.

Bu makalenin herhangi bir aşamasında üretken yapay zeka araçlarından faydalanılmamıştır.

Tüm yazarlar, makalenin yayınlanmış versiyonunu okumuş ve kabul etmiştir.

Peer-review

Externally peer-reviewed.

Author Contributions

Study Design, BŞG (100%); Data Collection, BŞG (100%); Research and Analysis, BŞG (100%); Original Draft, BŞG (100%); Review and Editing, BŞG (100%). All stages of the manuscript were completed by the author.

Data Availability Statement

The data sets used and/or analyzed during the current study are available from the corresponding author upon reasonable request.

Funding

The author declared that this study has received no financial support.

Conflict of Interest

The corresponding author has no conflict of interest to declare.

Ethical Approval

This article does not contain any studies with human participants performed by any of the authors.

Informed consent

This article does not contain any studies with human participants performed by any of the authors.

Acknowledgement

Research and publication ethics were followed in this article.

Correspondence and requests for materials should be addressed to Corresponding Author.

This article did not utilize generative AI tools at any stage.

All authors have read and accepted the published version of the manuscript.